

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Videofelvétel szerzői jogi védelme; filmelőállítói jogok

Ügyszám: SZJSZT 8/2002

A megbízó által feltett kérdés:

Gy. L. által a Seuso-kincsekről készített videofelvétel minősülhet-e szerzői műnek és ennek alapján esik védelem alá, vagy a film előállítóját megillető védelemre tarthat igényt, esetleg ettől eltérő tartalmú védelem illeti meg?

Az eljáró tanács válasza:

Az eljáró tanács egyhangúlag megállapította, hogy a rendelkezésére bocsátott és megtekintett videofelvétel filmalkotói szempontból szerzői műnek nem minősíthető. Nem ismerhető fel ugyanis a rendelkezésünkre bocsátott anyagban a filmalkotáshoz a törvény által megkövetelt egyéni, eredeti jelleg. Nem fedezhető fel továbbá a videofelvételben a szerkesztés nyoma sem.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. (továbbiakban: Sztj.) 82. § értelmében a film előállítójának (64. § (3) bek.), hozzájárulása szükséges ahhoz, hogy a filmet a) többszörözzék; b) terjesszék, ideértve a nyilvánosság részére történő haszon-kölcsönbeadást is; c) vezetékek útján vagy bármely más eszközzel vagy módon úgy tegyék a nyilvánosság számára hozzáférhetővé, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhassák meg. Az Sztj. 64. §-a a filmalkotások és más audiovizuális művek általános szabályait tartalmazza. A 64. § (1) és (2) bekezdése filmalkotásokról, mint szerzői művekről szól. A (3) bekezdés a film előállítóját definiálja. Ez a meghatározás nem tesz különbséget a szerzői jog által védett filmalkotások és a szerzői alkotás szintjét el nem érő filmek előállítói között. Az Sztj. 82. §-ához fűzött miniszteri indoklásból kitűnik, hogy a jogalkotó a filmek előállítóinak jogait a szerzői joggal szomszédos jogként az Európai Közösségek 92/100/EGK számú irányelvének megfelelően szabályozza. A hivatkozott irányelv 2. cikkének 1. bekezdése egyértelművé teszi, hogy az irányelv alkalmazásában a „film” fogalma – amelynek tekintetében annak előállítója javára szomszédos jogokról rendelkezik az irányelv – lehet akár egy filmalkotás, vagy más audiovizuális mű, akár a mozgóképeknek a kísérőhangokkal együtt vagy azok nélkül való bármilyen rögzítése. Az irányelv szerint tehát a szellemi alkotásnak nem minősülő – mert eredeti vonásokat nem tartalmazó – bármilyen videofelvétel előállítóját is megilletik a szomszédos jogok.

Az Sztj. 82. §-ának előbbi értelmezésének jogi alapját az Sztj. 113. §-a alapozza meg, amennyiben az 1994. évi I. törvénnyel kihirdetett Európai Megállapodás 3. §-ával összhangban az Európai Közösségek jogszabályaival összeegyeztethető szabályozást tartalmaz az új szerzői jogi törvényünk. A 113. § b) pontja hivatkozik az Európai Közösségek Tanácsának 92/100/EGK irányelvére a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joghoz kapcsolódó bizonyos jogokról.

Tehát az eljáró tanács egyhangú álláspontja szerint a vizsgált videofelvétel előállítóját megilletik az Sztj. 82. §-ában biztosított jogok, ideértve az engedélyezést, és a díjigényt.

Rá kívánunk azonban mutatni arra, hogy az Szjt 82. §-a a film előállítóinak védelmére biztosított jogok körében nem szerepel a sugárzási jog, mint a felhasználás egyik – jelen esetben különösen fontos – módja. Az Szjt 18. § (1) bekezdés b) pontja szerint többszörözésnek minősül az egy vagy több másolat készítése a rögzítésről. Nyilvánvaló, hogy a ... TV-ben történő sugárzáshoz nélkülözhetetlen volt a videofilm részleteinek akár végleges, akár időleges rögzítése, ami a törvény értelmében többszörözésnek minősül. Ehhez a ... TV-nek az Szjt. 82. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak alapján meg kellett volna szereznie a film előállítójának hozzájárulását.

Az eljáró tanács rendelkezésére bocsátott iratokból kitűnik, hogy a ... TV műsorában a sugárzás 2001. februárjában történt. Nincs adat azonban arra, hogy mikor történt a törvény rendelkezése szempontjából releváns többszörözés. Amennyiben a többszörözés a hatályos Szjt. hatálybalépését – 1999. szeptember 1. – követően történt, akkor az Szjt. alapján a filmelőállító szomszédos jogának megsértése megállapítható. Amennyiben a hatálybalépés előtt történt a filmelőállító hozzájárulása nélkül a többszörözés, akkor meg kell vizsgálnunk, hogy a szerzői jogról szóló korábban hatályos 1969. évi III. törvény (továbbiakban: régi Szjt.) alapján a film előállítója védelemben részesíthető-e.

A régi Szjt. 51. §-a és az ahhoz kapcsolódó végrehajtási rendelet 36. §-a rendelkezik az ún. rokonjogi védelemről a fényképek, ábrák és egyéb szemléltetőeszközök tekintetében. Eszerint a film, amely mint tudományos vagy művészeti alkotás – mint a vizsgálat tárgyát képező videofilm is - nem esik a szerzői jogi védelem alá, védelemben részesül, ha rajta a készítő neve és a megjelenés vagy nyilvánosságra hozatal éve szerepel. Bár magán a videofelvételen a készítő – Gy. L. – neve nem szerepel, az iratokhoz csatolt videokazetta testre a következő feliratú címke került felragasztásra: „Seuso-kincsek by Gy. L.”. A videofelvétel egyes részein pedig a felvétel rögzítésének dátuma is látható, ami nem több mint egy műszaki adottság. A videofelvétel rögzítése ezek szerint 1993-ban történt, azonban a régi Szjt. 51. §-a a rokonjogi védelem feltételeként a megjelenés vagy nyilvánosságra hozatal évének feltüntetését szabja feltételül. Az eljáró tanácsnak nincs tudomása arról, hogy a vizsgált videofelvétel 1999. szeptember 1. előtt megjelent volna, vagy nyilvánosságra hozták-e, ezért a régi Szjt. alapján aggályosnak tartja a rokonjogi védelem megállapíthatóságát.

Az eljáró tanács összefoglalóan megállapítja, hogy amennyiben a tényállás megengedi az új Szjt. alkalmazását, akkor annak 82. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a videofelvétel előállítójának szomszédos jogai sérelmet szenvedtek, és a videofelvétel előállítója a 82. § (2) bekezdése alapján díjigénnyel élhet, illetve a 94. §-ban foglaltak alapján polgári jogi igényeket támaszthat. Amennyiben a tényállás megítélésére, mégis a régi Szjt.-t kell alkalmazni, az eljáró tanács álláspontja szerint a videofilm előállítója rokonjogi védelemben nem részesíthető.

Budapest, 2002. július 15.

dr. Szilágyi István
a tanács elnöke

Marosi György
a tanács előadó tagja

Jankovics Marcell
a tanács szavazó tagja